

AZ EBESFALVI TISZTTARTÓ UTASITÁSA 1630-BÓL.

Anno domini 1630. die 10. Decembris.

Ebesfalvi tiszttartómnak Gazdagh Ferencz uramnak eleiben adtam instructiómról való jegyzésim, rend szerént így következnek:

1. Házam környül való hulmi *épitésim* kívántatnak, azokban az mint ő kegyelme eleiben adom, eljárjon szorgalmatosan, odalátván gyakorlatossággal, ha mit csinálnak mesterim, el nem gazolván, csak állandó jó vastag mivet csinálván.

2. Azmint jobbágyimnak szolgálatjoknak rendi leszen, azoknak igazán való szolgáltatásokra és beállításokra szorgalmatos gondja ő kegyelmének legyen; egy is se cigányságok miá, se valami engedelemért el ne maradjon; ki elmaradna, utána küldvén, alájönni, dolgára beállani kényszerítettessék.

3. *Juhászim, disznó- és tehén-pásztorimnak* gyakorta parancsolván marháimhoz mind jól lássanak s mind jól őrizzék, azmelyeket kegyelmed maga is gyakorta meglátogasson, hogy jóban legyen.

4. Gyakorlatossággal magammal, vagy az atyámfiaival kegyelmed szólván, hol egy, hol más dolgainkról, kedvesen vesszünk, mindketten, mint jobban, s könnyebben mehetne elé dolgunk, szegény jobbágyinknak munkájok után, azban ő kegyelme elméjét fárasztza, kevés jobbágyink ne fogyatkoznának meg, magoknak is, mivel én is, mind eddig azban forgottam s mind másoknak is, azt követni parancsoltam, ő kegyelme is ezt kövesse.

5. Mivel az itt való rövid és szoros határ miá ugyan kényszerítettünk *handorfi* és *ernyei* határra szántani, az itt való kevés majorságnak takarítására s mind csépelltetésére, kerteimnek csürömnek helyesen tartására kegyelmednek gondja legyen. Hasonlóképpen értvén mind az három határban való *szőlőimnek* mivélésére, vinczelérem által őket szorgalmaztatván. Hul kívántatik fődeimet szőlőimet ganéztatván is.

6. Azhul mi *kaszáló rétek* én számomra lesznek, mind az három faluban azokat kijárván, kegyelmed tudja kívántatik, hasonlóképen tilalmasban tartandó. *Ernyei* szálás és *handorfi erdőket* szorgalmatosan parancsolván *erdő-pásztoromnak* ne vallnak (?) semmi szökségre.

7. Az három határbeli *tóimnak* gátjainak zugójának épentartásáról is szorgalmatos gondot viseljen kegyelmed.

8. Azt megparancsolja jobbágyimnak, fejekre senki, én magam hire nélkül, pásztorságra kimenni ne merészeljen.

9. Jobbágyimnak ez szerént legyen szolgálatjoknak rendi: 2 marhát én dolgomra befogván, hirem nélkül többre kegyelmed ne erőltesse őket.

10. Disznó-pásztoromnak, majoromnak, tehénpásztornak mennyi gabonájok esztendő által jár, béreseknek fizetések, arról is számtartómnál írása vagyon, ki azok közül fogná kérni kegyelmedet, kinek mit adatsz, felirattassa kegyelmed számtartómmal.

11. Teörök Mihály, *gerébam, kenézem*, ő kegyelmétől függjenek, hová ő maga kegyelme nem érkezik, valami ok miá őket küldje szorgalmatosan reábiztatott dolgokról, megkérdezvén, ha mi oly fogyatkozás, vagy hazugság dolgokban találtatik, mint illik, pirongatással vagy ütegötéssel nekik fizessen kegyelmed.

12. *Aratóimra*, kaszásimra, házam környül való dolgosimra, kertben való kapásokra, gyomlálókra, kőmives vagy asztalosok, vagy ácsok, ha lennének, ennük-valójára ő kegyelmének gondja legyen, szólván kulcsárommal, minék tehetnék szerit.

13. Ha valami lopott ló, vagy marha jobbágyim között, vagy határomban találnának, annak harmada, mit az káros emberen vehetnek; ő kegyelméé legyen.

14. Ha jobbágyom egyik az másikon haragbéli vért tészen, megtudakozván mind az az dolognak mivoltát, ki bűnössé találtatik egy forintot adjon ő kegyelmének birságban.

15. Magam és az atyámfia hire nélkül, csak egy jobbágyommal is ő kegyelme magának dolgozni ne merészeljen, hanem ha mi elmulhatatlan szüksége léssen, találjon meg.

16. Megtiltván jobbágyim között, senki befogó marháit el ne merészelje adni birság alatt hirem nélkül, vagy találatnék bokros, vagy nem.

Végezetre, mint jámbor szolgálához mi illik, azt kövesse, kit mi is az atyámfiával vehessünk kedvesen, kire isten segítse ő kegyelmét, Amen.

Georgius Apaffi s. k.

Eredetije az Orsz. Levéltár kincstári osztályának utasításai között.

EMLÉKIRAT POSZTÓCSINÁLÁSRÓL 1680--87 KÖZT.¹⁾

Memoriale posztócsinálásrul.

1. Az én posztócsinálóim 1 mázsa gyapjuból 3 vég posztót csinálnak, mivel az *brassai* posztónál szélesebb 1 fertálylyal: 2 vég posztóhoz 1 font *kék festéket* adatok, azkit *indik*-nek hínak; mentül keményebb az festék, annál szebben festődik.

2. *Brassóban* 3^{1/2} véget szőnek 1 mázsa gyapjubul, mivel ott keskenyebb az posztó; festékivel ott miformán élnek? nem tudom.

3. Azkit nálam *veressel* festenek, *Kőhalomszékben* terem olyan veres festékgyűker, azt megtörik s úgy árulják; 1 vég posztóhoz 6 ejtel(t) vesznek, ki ejtelit sokszor megvétettem 20 pénzen; de én már, *az magam kertében ültettem* afféle gyűkeret s azzal festetek.

4. Az *világos színű zöldet* úgy festik: először igen világoskéken, mint amaz szép világoskék, remek színű vagy égszínű, olyanformára festi meg, aztán, egyfélé fűvet *zotymá*-nak hínak, odabe mindenütt terem a réteken, abban mártja meg, úgy léssen igen szép világos zöld.

¹⁾ E ritkabeccsű emlékirat, már egyszer megjelent az „*Archaeologiai Értesítő*” XIII. köt. 74—77 lapjain, de részint ritkaságánál fogva, részint azért mert ott többrendbeli hibával, és az érdekes utóiratnak mellőzésével jelent meg, határozotuk el annak újból s inkább a mi folyóiratunkba való lehetőleg pontos kiadását, az eredeti után.

Első kiadója kimutatta, hogy ezen emlékirat szerzője: *Kiss István örmény posztókereskedő* ki *Bornemissza Anna* erdélyi fejedelemasszony udvari szállítója volt 1680-tól, 1687-ben pedig már elhalt, tehát emlékiratának 1680—87 közt kellett készülnie.